

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного
господарства та природокористування
Кафедра економіки підприємства

06-01-185

Методичні вказівки

з вивчення навчальної дисципліни «Підприємницькі ризики»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх
освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП денної та
заочної форм навчання

Схвалено науково-методичною
радою НУВГП
Протокол № 3 від 23.04.2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки з вивчення навчальної дисципліни «Підприємницькі ризики» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Красовська Ю. В. – Рівне: НУВГП, 2020. – 17 с.

Укладач: Красовська Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства

Відповідальний

за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства

Вчений секретар

науково-методичної ради:

Костюкова Т. А.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1.Мета та завдання вивчення дисципліни.....	3
2.Загальні рекомендації з вивчення дисципліни.....	4
3.Рекомендована література.....	6
4.Зміст дисципліни.....	9
5.Завдання на самостійну роботу.....	16

© Ю. В. Красовська, 2020

© НУВГП, 2020

Вступ

З переходом до ринкової економіки в наше життя ввійшов ризик. З ризиком пов'язані інвестиції, кредити, торгівля й взагалі підприємницька справа. Це вимагає суттєвого посилення ролі і значення вивчення економічного ризику в програмах підготовки студентів всіх спеціальностей в Україні.

Знання з дисципліни “ Підприємницькі ризики ” будуть сприяти розвитку у студентів навичок формування методів посилення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Методичні вказівки призначені для надання допомоги студентам при самостійному вивченні даної дисципліни.

1. Мета та завдання вивчення дисципліни

По мірі розвитку ринкових відносин в Україні буде посилюватись невизначеність та конкуренція. Для того, щоб вижити за цих умов, суб'єкти підприємницької діяльності мають запроваджувати нові технології та технічні новинки, приймати сміливі та нетрадиційні рішення, а це підтверджує ступінь економічного ризику. За цих умов виникає потреба навчитися прогнозувати події, оцінювати ступінь ризику, йти на нього, але не виходити за межі допустимого.

Основними завданнями, які вирішуються при прийнятті економічних рішень, є врахування ризику, керування ним, зведення його до прийнятних меж, зниження можливих збитків.

Під господарським (підприємницьким) ризиком розуміють ризик, який виникає при будь-яких видах діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими та фінансовими операціями, комерцією, здійсненням соціально-економічних та наукових проектів.

Підприємницький ризик характеризується як небезпека потенційно можливої втрати ресурсів чи недоотримання доходів порівняно з варіантом, розрахованим на раціональне використання ресурсів в даному виді підприємницької діяльності.

Економічний ризик – об'єктивно-суб'єктивна категорія, що пов'язана з подоланням невизначеності та конфліктності у ситуації неминучого вибору і відображає міру (ступінь) досягнення сподіваного результату, невдачі та відхилення від цілей з урахуванням

впливу контрольованих та неконтрольованих чинників за наявності прямих та зворотних зв'язків.

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами знань з основ теорії економічного ризику та практичних навичок проведення його оцінки.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- ЗНАТИ поняття економічного ризику, основні причини його виникнення, види ризику, систему кількісних оцінок економічного ризику, мати уяву про моделювання та оптимізацію ризику, знати показники ризику і методи його оцінки;

- ВМІТИ оцінити ступінь ризику, розрахувати його величину, виконати оцінку інвестиційних проектів з урахуванням ризику, запропонувати способи зниження економічного ризику та зробити обґрунтування заходів по мінімізації ризику для підприємства.

2. Загальні рекомендації з вивчення дисципліни

Дисципліна «Підприємницькі ризики» може вивчатися у на 2 - 4 курсах студентами всіх спеціальностей університету. Вивчення даної дисципліни забезпечують такі курси: вища математика, теорія ймовірностей, економетрія, статистика, економіка підприємства, гроші та кредит, фінанси. Знання з даної дисципліни використовуються в таких дисциплінах: планування діяльності підприємства, менеджмент, інвестиційна діяльність, аналіз господарської діяльності, страхова справа, менеджмент, маркетинг, стратегія підприємства, тощо.

В методичних вказівках наведені розгорнуті теми дисципліни з посиланням на джерела рекомендованої літератури та запитання для самоперевірки знань.

Рекомендовані витрати навчального часу на вивчення окремих тем дисципліни і на виконання самостійної роботи наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього						усього					
	у тому числі						у тому числі					
	л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади ідентифікації та оцінки підприємницьких ризиків												
Тема 1. Теоретичні аспекти прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику.	9	2	-	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Ризик у підприємницькій діяльності	11	2	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10
Тема 3. Система кількісних оцінок ризику	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 4. Методи оцінки ризику	13	2	3	-	-	8	13	1	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7	0	0	30	46	2	2	-	-	42
Змістовий модуль 2. Основи оптимізації та управління підприємницькими ризиками												
Тема 5. Моделювання та оптимізація ризику	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 6. Ризик та системні властивості економічних рішень	12	2	2	-	-	8	11	-	-	-	-	11
Тема 7. Основні принципи управління ризиком інвестування.	12	2	3	-	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 8. Способи зниження підприємницьких ризиків	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7	0	0	30	44	-	2	-	-	42
Разом	90	16	14	-	-	60	90	2	4			84

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання: підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год занять (0,5 x 30) – 15 год.; підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит (6 x 3) – 18 год.; опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 27 год.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів заочної форми навчання: підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год занять (0,5 x 6) – 3 год.; підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит (6 x 3) – 18 год.; опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 63 год.

3.Рекомендована література

7.1. Базова

1. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві. К. : КНЕУ, 2004. 480 с.
2. Гуменюк В.Я., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Управління ризиками : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 158 с.
3. Ілляшенко С.М. Економічний ризик : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 220 с.
4. Красовська Ю.В., Красовський В.Р. Економічний ризик та методи його вимірювання. Рівне : НУВГП, 2007. 112с.
5. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч.посіб. Київ : ЦУЛ, 2011. 256с.

7.2. Допоміжна

6. Альгин А.П. Грани экономического риска М. : Знание, 1991. 64 с.
7. Андрійчук В., Бауер Л. Менеджмент: прийняття рішень і ризик : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 1998. 316 с.
8. Балабанов И.Т. Риск-менеджмент. М.: Финансы и статистика, 1996. 192 с.
9. Бойко К. Особливості використання інструментів хеджування ризиків господарської діяльності. Актуальні проблеми економіки. 2008. №6. С. 203 – 212.
- 10.Бузько И.Р., Трунина И.М., Загирняк Д.М. Экономический риск и управление инновационной деятельностью предприятия : учебное пособие. К. : ИСМО, 1996. 136 с.

11. Вітлінський В.В., Верчено П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком. К. : КНЕУ, 2000. 292 с.
12. Вітлінський В.В., Верченко П.І., Сігал А.В., Наконечний Я.С. Економічний ризик : ігрові моделі. К. : КНЕУ, 2002. 446 с.
13. Вітлінський В.В. Оцінка, моделювання та оптимізація управління економічним ризиком : автореф. дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК». К., 1996. 33 с.
14. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. К. : ТОВ «Борисфен–М», 1996. 336 с.
15. Грабовий П.Г., Петрова С.Н. Риски в современном бизнесе. М. : Альянс, 1994. 200 с.
16. Гурнак О.В. Кількісна оцінка ризику структури капіталу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. №5. С.99-104.
17. Диба М.І. Основні джерела фінансових ризиків. *Фінанси України*. 2009. №5. С. 101-111.
18. Долінська Є.Б., Долінський Л.Б. Оцінка ризику неплатежу в операціях фінансового лізингу з використанням теорії графів. *Фінанси України*. 2007. №10. С. 121-128.
19. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання. К. : ЦУЛ, 2006. 312с.
20. Івченко І.Ю. Економічні ризики : навч. посібник для вузів. К: Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
21. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій. К. : ЦУЛ, 2007. 344с.
22. Ілляшенко С.М., Божкова В.В. Управління екологічними ризиками інновацій. Суми : ВДТ «Університетська книга», 2004. 213 с.
23. Камінський А.Б. Економічний ризик та методи його вимірювання. К.: Вид. дім «Козаки», 2002. 120 с.
24. Камінський А.Б. Концептуальні підходи до вимірювання фінансових ризиків. *Фінанси України*. 2006. №5. С. 78-85.
25. Ковальов О. Стратегічне управління кредитними ризиками. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. №5. С.21-30.
26. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик : навч. посібник. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
27. Ляшенко И.Н., Ляшенко Е.И. Математика для экономистов : учебное пособие для подготовки бакалавров

економічного профіля. Д. : Браво, 1998. 228 с.

28. Макаренко І. Особливості управління господарським ризиком в умовах ринкової економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. №6. С. 159 –165.

29. Машина Н.І. Економічний ризик та методи його вимірювання. К. : ЦУЛ, 2003. 188 с.

30. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси. К. : Вік; Глобус, 1992. 382 с.

31. Перехрест Л. Банківський ризик-менеджмент. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №10. С. 122 – 128.

32. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками. К. : Знання, 2010. 598 с.

33. Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками. *Орієнтир*. 2011. №12. 20 с.

34. Пономаренко О.І., Пономаренко В.О. Системні методи в економіці, менеджменті та бізнесі : навч. посібник. К.: Либідь, 1995. 240 с.

35. Райзберг Б.А. Предпринимательство и риск. М. : Знание, 1992. 65 с.

36. Устенко О.Л. Теория экономического риска. К., 1997. 310с.

37. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику. К. : Либідь, 1992. 176 с.

38. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ. К. : «АртЕк», 1997. 248 с.

39. Elton E. J., Gruber M.J. Modern Portfolio Theory and Investment Analysis. N.Y.: John Wiley, 1987. 284 p.

40. Markowitz H.M. Portfolio Selection. Journal of Finance. 1952. March. 7(1). P. 77–91.

41. Moore P.G. The bussiness of risk. Gambridge, 1983. 375 p.

4.Зміст дисципліни
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА
ОЦІНКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ

Теоретичні аспекти прийняття рішень в умовах не-
значеності та ризику.

Програма

Прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Історія наукових досліджень в галузі економічного ризику. Предмет і задачі курсу. Зміст дисципліни та її роль у формуванні економічного мислення у студентів.

Запитання для самоперевірки знань

1. В чому суть невизначеності?
2. Наведіть приклад ситуації з ризиком.
3. Розкрийте суть першого правила поведінки підприємця.
4. Яка історія наукових досліджень в галузі економічного ризику?
5. Які основні завдання дисципліни?

Ризик у підприємницькій діяльності

Програма

Поняття ризику. Економічний ризик. Господарський (підприємницький) ризик. Основні елементи ризику: об'єкти, суб'єкти та джерело ризику. Основні причини виникнення ризику. Внутрішні та зовнішні умови, що зумовлюють ризик. Види втрат у підприємницькій діяльності: матеріальні, трудові, фінансові, втрати часу, спеціальні види втрат. Втрати у виробничому, комерційному і фінансовому підприємстві.

Класифікація ризику. Типи ризику: діловий, моральний, майновий. Динамічний і статичний ризик. Чисті і спекулятивні ризики. Ризик цінних паперів. Ризик у фінансовому менеджменті. Банківський ризик. Валютний ризик. Інвестиційний ризик. Поводження суб'єктів ризику. Схильність до ризику. Плата за ризик. Пристосування до ризику: зовнішнє (екстравертність) та внутрішнє (інтравертність).

Запитання для самоперевірки знань

1. Дайте визначення поняття ризику.

2. Що таке господарський (підприємницький) ризик?
3. Назвіть основні елементи ризику і дайте їх визначення.
4. Основні причини виникнення ризику.
5. Які можуть бути види втрат у підприємницькій діяльності?
6. Перерахуйте види ризику цінних паперів.
7. Що являє собою ризик у підприємницькій діяльності?
8. Перерахуйте види банківського ризику.
9. Що таке валютний ризик і його основні види?
10. Назвіть види інвестиційного ризику.
11. Дайте класифікацію господарських ризиків.
12. Зобразіть графічно ситуації, що стосуються осіб, які не схильні до ризику, схильні до ризику, нейтральні до ризику.
13. Що таке плата за ризик?
14. В чому суть зовнішнього і внутрішнього пристосування до ризику?

Система кількісних оцінок ризику

Програма

Ризик в абсолютному виразі: сподівана величина втрат і середньоквадратичне відхилення випадкової величини. Нормальний розподіл значень величин ймовірностей. Ризик у відносному виразі: коефіцієнт ризику і коефіцієнт варіації. Ризик та нерівність Чебишева. Допустимий, критичний та катастрофічний ризики. Крива щільності розподілу ймовірностей випадкових збитків (ризиків).

Оцінка ризику ліквідності. Час трансформації інвестицій в грошові кошти та обсяг фінансових втрат інвестора, що пов'язані з цією трансформацією. Коефіцієнти чутливості бета. Систематичний ризик.

Запитання для самоперевірки знань

1. Чим оцінюється ступінь ризику?
2. Якими методами може бути визначена ймовірність настання певної події?
3. Як розрахувати міру очікуваної невдачі під час досягнення мети (ступінь ризику) в абсолютному виразі?
4. Наведіть формули середньоквадратичного (стандартного) відхилення.

5. Як розрахувати ризик у відносному виразі?
6. Наведіть формули коефіцієнта варіації.
7. Якому з проектів віддасте перевагу: тому що має вищий або нижчий коефіцієнт варіації.
8. Які виділені області чи зони ризику залежно від величини втрат?
9. Що таке зона допустимого ризику?
10. Що таке зона критичного ризику?
11. Що таке зона катастрофічного ризику?
12. Зобразіть криву щільності розподілу ймовірностей виникнення певного рівня втрат прибутку.
13. Що таке ризик ліквідності?
14. Як класифікують ліквідність окремих об'єктів інвестування за критерієм затрат часу на реалізацію?
15. Показник ризику ліквідності, порядок його розрахунку і його інтерпретація.
16. Який економічний зміст показника систематичного ризику?

Методи оцінки ризику

Програма

Показники ризику: показник допустимого ризику, показник критичного ризику, показник катастрофічного ризику. Критерії ризиків. Загальні умови прийнятності рівня ризику в певному виді підприємництва. Оцінка ризику. Інтегральна оцінка ризику. Співвідношення ризику і доходу. Високий ризик і низький ризик. Рівень ризику. Ризик часу.

Методи оцінки економічного ризику: статистичний, аналіз доцільності затрат, метод експертних оцінок, аналітичний, використання аналогів.

Запитання для самоперевірки знань

1. Назвіть три найважливіші базові показники підприємницького ризику і дайте їх характеристику.
2. В чому суть критеріїв ризику? Яке їх призначення?
3. Сформулюйте загальні умови прийнятності ризику у досліджуваному виді підприємництва.
4. Що являє собою інтегральна оцінка ризику?

5. «Високий» ризик або «низький» ризик. Від чого залежить рівень ризику?

6. Дайте графічну інтерпретацію взаємозалежності ризику та доходу.

7. Опишіть лінію ризику-доходу.

8. Який існує зв'язок між рівнем мінливості сподіваних доходів і рівнем ризику?

9. Як можна визначити рівень ризику?

10. Поясніть чому ризик називають зростаючою функцією часу.

11. Ризик поділяється на безпечну ставку та премію за ризик, пов'язаний з елементом часу. Дайте їх характеристику.

12. Поясніть, чому ризик, пов'язаний із короткостроковими цінними паперами, менший, ніж із довгостроковими негарантованими цінними паперами.

13. Назвіть найбільш поширені методи оцінки ризику.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ

Моделювання та оптимізація ризику

Програма

Функція ризику.

Критерії прийняття рішень при заданому розподілі ймовірностей. Критерій Байєса. Критерії прийняття рішень, коли невідомий розподіл ймовірностей. Критерій Бернуллі-Лапласа. Принцип максимуму Гіббса-Джейнса. Критерій прийняття рішень у ситуації, що характеризується антагоністичними інтересами середовища. Критерій Вальда. Критерій мінімального ризику Севіджа. Шоста інформаційна ситуація. Критерій Гурвіца. Критерій Ходжеса-Лемана.

Запитання для самоперевірки знань

1. Наведіть класифікатор інформаційних ситуацій невизначеності економічного середовища. Поясніть сутність кожної з них.

2. Що є глобальною характеристикою рівня невизначеності стану середовища?

3. Поясніть термін «критерій прийняття рішення».

4. Основні критерії прийняття рішення при апіорному розподілові ймовірностей на елементах станів середовища та їх сутність?

5. Поясніть сутність критерію Байєса та наведіть приклади, коли його доцільно застосовувати.

6. Сутність критерію Бернуллі-Лапласа, коли його доцільно застосовувати. Наведіть приклади.

7. Сутність принципу максимуму Гіббса-Джейнса. Назвіть його перевагу.

8. Сформулюйте та поясніть сутність критерію Вальда.

9. Сформулюйте та поясніть сутність критерію мінімального ризику Севіджа.

10. Наведіть приклад моделі, де критерієм прийняття рішення доцільно обрати критерій Гурвіца. Сутність цього критерію?

Ризик та системні властивості економічних рішень

Програма

Системні властивості рішення. Еластичність рішень. Надійність та ризикованість планів розвитку та функціонування економічних об'єктів. Маневреність рішень.

Запитання для самоперевірки знань

1. В чому суть і значення системних характеристик економічних рішень?

2. Що таке еластичність рішень? Наведіть приклади розрахунку еластичності рішення.

3. Поясніть схему визначення надійності функціонування економічної системи.

4. Якими способами може забезпечуватися маневреність економічної системи?

5. Який зв'язок існує між ризиком і надійністю, ризиком та еластичністю, ризиком та маневреністю?

Основні принципи управління ризиком інвестування.

Програма

Основні принципи розробки інвестиційної стратегії.

Формування інвестиційної стратегії компанії. Аналіз галузей і підгалузей народного господарства щодо інвестицій. Аналіз

регіонів щодо інвестицій. Оцінка інвестиційної стратегії компанії. Методи оцінки інвестиційних проектів з урахуванням ризику. Чистий (нетто) потік грошових коштів. Період окупності інвестицій. Чиста (нетто) теперішня вартість. Внутрішня ставка (норма) доходу. Індекс прибутковості. Ризик щодо прийняття інвестиційних рішень. Аналіз чутливості (вразливості) інвестиційних проектів. Аналіз та оцінка за допомогою методів імітаційного моделювання (корпоративна імітаційна модель). Вплив інвестиційних проектів на ризик підприємства. Принципи формування інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Інвестиційний портфель. Система цілей щодо формування інвестиційного портфеля. Основні види інвестиційних портфелів.

Запитання для самоперевірки знань

1. Поясніть суть поняття «інвестиційна стратегія».
2. Наведіть приклади, що пов'язані зі стратегічними рішеннями у виробничому, торговому та фінансовому підприємствах.
3. Основні види ризиків, пов'язаних з обранням стратегії компанії (фірми), їх сутність.
4. Наведіть основні етапи формування програми розвитку компанії. Який вплив на її формування має схильність (несхильність) менеджера до ризику?
5. Які критерії слід враховувати під час оцінювання інвестиційних програм та проектів?
6. З яких основних етапів складається процес формування інвестиційної стратегії фірми? Як при цьому враховується ризик?
7. Які основні показники враховують для прогнозування і оцінювання галузевого ризику?
8. Які основні показники враховують для прогнозування і оцінювання регіонального ризику?
9. На які три етапи можна умовно розділити процес оцінювання інвестицій?
10. Основні методи (показники) щодо оцінки інвестиційних проектів. Сутність основних методів.
11. Сутність показника «індекс прибутковості».
12. Наведіть деякі з основних способів щодо зниження ступеня ризику інвестиційного проекту.

13. Які використовуються методи для оцінювання ризику інвестиційних проектів?

14. Сутність аналізу впливу інвестиційних проектів на ризик фірми.

15. Основні принципи формування інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.

Способи зниження підприємницьких ризиків

Програма

Класифікація ризиків за способом мінімізації. Основні способи зниження ступеня ризику. Диверсифікація, як спосіб зниження ризику. Теорія портфеля. Структура портфеля цінних паперів. Ризик портфеля. Диверсифікований і недиверсифікований ризик. Модель ув'язки систематичного ризику і доходності цінних паперів (CAPM). Запаси і резерви як способи зниження ризику. Основні види матеріальних запасів. Види резервів, які можуть бути використані для зниження ступеня ризику в менеджменті. Страхування ризику. Суть основних видів страхування.

Запитання для самоперевірки знань

1. Назвіть основні способи зниження економічного ризику.
2. Як класифікуються ризики за способом їх мінімізації?
3. Сутність поняття диверсифікації. З якою метою, де і за яких умов її доцільно використовувати?
4. До розв'язання яких проблем та в яких сферах економіки можна застосовувати теорію портфеля?
5. Сутність поняття структури портфеля цінних паперів.
6. Назвіть дві основні характеристики будь-якого виду ризикових цінних паперів.
7. З чого складається загальний ризик портфеля?
8. Як обчислити систематичний ризик портфеля цінних паперів? Які дані для цього необхідно мати?
9. Сутність поняття “систематичний ризик” та “специфічний ризик” цінного паперу.
10. Що краще, коли коефіцієнт бета вищий чи нижчий?
11. Які види запасів і резервів можуть бути використані для зниження ступеню ризику в менеджменті?

5. Завдання на самостійну роботу студентів

Під час самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання шляхом опрацювання відповідної літератури та конспекту лекцій, а також підготовки до практичних занять. Тематика та обсяги самостійної роботи представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Теми та питання для самостійної роботи

№ з/п	Тема самостійної роботи	Короткий зміст	Кількість годин	
			денна	заочна
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль 1. Господарський ризик, принципи його класифікації та кількісної оцінки		12	28
1	Перспективи розвитку венчурного підприємництва в розвинених країнах та в Україні.	Принципи формування венчурного капіталу та особливості його використання в інвестиційних процесах.	3	7
2	Характеристика індивідуальних підходів у визначенні ризиків в окремих різних видах підприємницької діяльності.	Специфіка комплексів ризику, сформована в різних видах підприємницької діяльності: в банківській сфері, в сфері обігу цінних паперів, у виробничому підприємстві, тощо.	3	7
3	Особливості проведення інтегрованої оцінки ризиків підприємницької діяльності.	Характеристика та процедура проведення якісної оцінки ризиків.	3	7
4	Специфіка та перспективи використання методів „аналізу чутливості проєктів” та „дерева рішень” при врахуванні ризиків.	Алгоритм застосування методів „аналізу чутливості проєктів” та „дерева рішень” з ілюстрацією конкретними практичними прикладами.	3	7

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль 2. Основи формування політики управління господарським ризиком		15	35
5	Ризик та теорія корисності	Концепції корисності, перспективи їх практичного застосування в управлінні ризиками.	3	7
6	Моделювання та оптимізація ризику	Функція ризику. Критерії прийняття рішень при заданому розподілі ймовірностей.	3	7
7	Основні напрямки формування комплексу заходів для забезпечення надійності роботи підприємств.	Визначення категорій надійності та безпеки роботи підприємства, дослідження факторів, що формують зазначені явища на підприємстві.	3	7
8	Роль та місце ризиків при формуванні бізнес – планів та бізнес – проектів.	Коротка характеристика структури типового бізнес – плану з детальною характеристикою процедури розробки розділу, присвяченого ризикам.	3	7
9	Особливості зарубіжного досвіду страхування від господарських ризиків.	Характеристика процедури укладання страхових угод, дослідження різних видів ризиків, що страхуються в тих чи інших країнах світу (на вибір студента).	3	7
	Всього		27	63

Звіт про самостійну роботу для денної форми навчання складається у вигляді есе з кожної теми на папері формату А-4. Роздруковка – принтерна. Поля стандартні. Усі звіти можуть бути зброшуровані в один.